

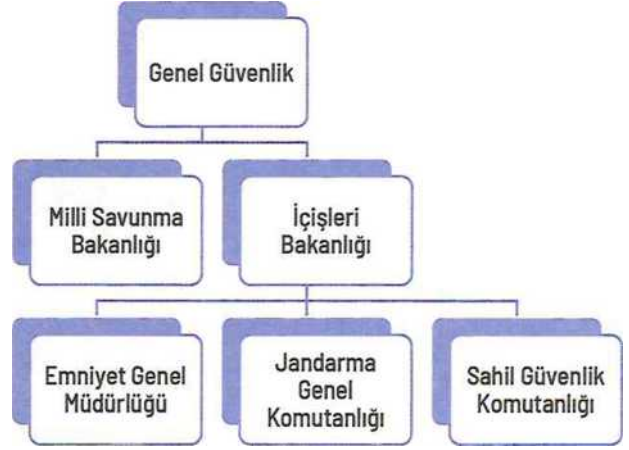
KOLLUK-ÖZEL GÜVENLİK

Genel Güvenlik

Ülke güvenliği sınırlarda Milli Savunma Bakanlığına bağlı askeri unsurlar tarafından, Ülke sınırları içerisinde ise İçişleri Bakanlığı tarafından sağlanmaktadır.

Memleketin genel emniyet ve asayiş işlerinden İçişleri Bakanı sorumludur. İçişleri Bakanı bu işleri kendi kanunları dairesinde hareket eden Emniyet Genel Müdürlüğü, Jandarma Genel

Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı vasıtasıyla yerine getirir. Gerekirse diğer bütün kolluk teşkilatı vasıtasıyla ifa ve lüzum halinde Cumhurbaşkanı kararı ile ordu kuvvetlerinden istifade eder.

KOLLUK ÇEŞİTLERİ

Kolluk teşkilatı genel ve özel olmak üzere iki kısma ayrılır.

I. Genel Kolluk;

Polis

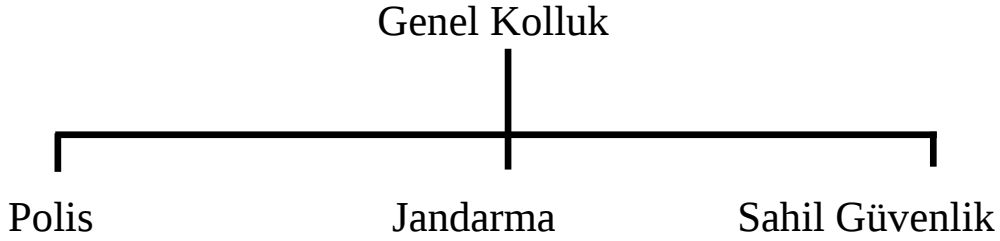
Kamu güvenliğini, şahıs, tasarruf emniyetini ve konut dokunulmazlığını korur. Halkın ırz, can ve malını muhafaza ile kamunun istirahatini temin eder. Polis yardım isteyenlere, yardıma ihtiyacı olan çocuk sakat ve güçsüzlere yardım eder.

Jandarma

Emniyet ve asayiş ile kamu düzenini sağlamak, korumak ve kollamak, kaçakçılığı men, takip ve tahkik etmek, suç işlenmesini önlemek için gerekli tedbirleri almak ve uygulamak, ceza infaz kurumları ve tutukevlerinin dış korunmalarını yapmak ile görevlidir.

Sahil Güvenlik

Türkiye Cumhuriyetinin bütün sahillerinde, iç suları olan Marmara Denizi, İstanbul ve Çanakkale boğazlarında, liman ve körfezlerinde, karasularında, münhasır ekonomik bölgesi ile ulusal ve uluslararası hukuk kuralları uyarınca egemenlik ve denetimi altında bulunan deniz alanlarında, kanunlarla ve Cumhurbaşkanlığı Kararnameleriyle kendisine verilen görevleri uygulamak ve yetkileri kullanmak.

Genel kolluğun genel emniyetle ilgili başlıca **iki görevi** vardır.

- Suç işlenmesini önlemek (idari)
- İşlenmiş olan bir suç hakkında Ceza Muhakemesi Kanunu ile diğer kanunlarda yazılan görevleri yapmak (adli)

II. Özel Kolluk;

Genel kolluk dışında kalan, Özel yasalarına göre kurulmuş belirli görev ve yetkilere sahiptir. (Belediye Zabıtası, Orman Muhafaza, Köy ve Kır Bekçileri, Gümrük Muhafaza)

Özel Güvenlik;

5188 sayılı kanun kapsamında kişi, kurum ve kuruluşların güvenliğini sadece görevli oldukları süre içinde ve görev alanlarında sağlayan ve kamu güvenliğini tamamlayıcı mahiyette hizmet veren görevlilerdir.

Özel güvenlik görevlilerince korunan yerler aynı zamanda genel kolluğun yetkili ve sorumlu olduğu alanlardır. Yani özel güvenliğin sorumlu olduğu alanlarda genel kolluk her zaman için mevzuat dâhilinde adli ve idari yönden müdahaleye yetkilidir.

GENEL KOLLUĞUN GÖREV, YETKİ VE SORUMLULUKLARI

Durdurma ve Kimlik Sorma

Genel kolluk, kişileri ve araçları;

- Bir suç veya kabahatin işlenmesini önlemek,
- Suç işlendikten sonra kaçan faillerin yakalanmasını sağlamak, işlenen suç veya kabahatlerin faillerinin kimliklerini tespit etmek,
- Hakkında yakalama emri ya da zorla getirme kararı verilmiş olan kişileri tespit etmek,
- Kişilerin hayatı, vücut bütünlüğü veya malvarlığı bakımından ya da topluma yönelik mevcut veya muhtemel bir tehlikeyi önlemek, amacıyla durdurabilir.

Parmak İzi ve Fotoğrafların Kayda Alınması

Polis;

- Gönüllü,
- Her çeşit silah ruhsatı, sürücü belgesi, pasaport veya pasaport yerine geçen belge almak için başvuruda bulunan,
- Başta polis olmak üzere, genel veya özel kolluk görevlisi ya da özel güvenlik görevlisi olarak istihdam edilen,
- Türk vatandaşlığına başvuruda bulunan,
- Sığınma talebinde bulunan veya gerekli görülmesi halinde, ülkeye giriş yapan sair yabancı,
- Gözaltına alınan, kişilerin parmak izini alır.

Sisteme kayıtlı olan parmak izi ve fotoğraflar, kişinin ölümünden itibaren on yıl ve her halde kayıt tarihinden itibaren seksen yıl geçtikten sonra sistemden silinir.

Umuma Açık İstirahat ve Eğlence Yerlerin Denetimi

- Faaliyetten geçici olarak men edildiği halde süresinden önce açılan,
- Açık ve kapalı bulunacağı saatlere uymayan,
- Meri mevzuatta belirtilen yasaklara uymadığı tespit edilen,
- Mevzuat hükümlerine aykırı olarak işletilen, İş yerlerinin işletmecilerine İdarî işlem uygulanır.

Önleme Araması

Polis, tehlikenin veya suç işlenmesinin önlenmesi amacıyla usulüne göre verilmiş sulh ceza hâkiminin kararı veya bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde mülki âminin vereceği yazılı emirle; kişilerin üstlerini, araçlarını, özel kâğıtlarını ve eşyasını arar; alınması gereken tedbirleri alır, suç delillerini koruma altına alarak 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu hükümlerine göre gerekli işlemleri yapar.

Arama talep yazısında, arama için makul sebeplerin oluştuğunun gerekçeleriyle birlikte gösterilmesi gerekir.

Arama kararında veya emrinde;

- Aramanın sebebi,
- Aramanın konusu ve kapsamı,
- Aramanın yapılacağı yer,
- Aramanın yapılacağı zaman ve geçerli olacağı süre, belirtilir.

Önleme araması aşağıdaki yerlerde yapılabilir:

- 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu kapsamına giren toplantı ve gösteri yürüyüşlerinin yapıldığı yerde veya yakın çevresinde.
- Özel hukuk tüzel kişileri ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları veya sendikaların genel kurul toplantılarının yapıldığı yerin yakın çevresinde.
- Halkın topluca bulunduğu veya toplanabileceği yerlerde,
- Eğitim ve öğretim özgürlüğünün sağlanması için her derecede eğitim ve öğretim kurumlarının idarecilerinin talebiyle ve meri mevzuat dâhilinde yükseköğretim kurumlarının içinde bunların yakın çevreleri ile giriş ve çıkışlarında,
- Umumî veya umuma açık yerlerde,
- Her türlü toplu taşıma araçlarında, seyreden taşıtlarda,

Konutta, yerleşim yerinde ve kamuya açık olmayan işyerlerinde ve eklentilerinde önleme araması yapılamaz.

Polis, tehlikenin önlenmesi veya bertaraf edilmesi amacıyla güvenliğini sağladığı bina ve tesislere gelenlerin; herhangi bir emir veya karar olmasına bakılmaksızın, üstünü, aracını ve eşyasını teknik cihazlarla, gerektiğinde el ile kontrol etmeye ve aramaya yetkilidir. Bu yerlere girmek isteyenler kimliklerini sorulmaksızın ibraz etmek zorundadırlar. Uluslararası antlaşma hükümleri saklıdır.

Men Yetkisi

Polis;

- a) Genel ahlak ve edep kurallarına aykırı olarak; utanç verici ve toplum düzeni bakımından tasvip edilmeyen tavır ve davranışta bulunanlar ile bu nitelikte söz, şarkı, müzik veya benzeri gösteri yapanları,
- b) Çocuklar, kız ve kadınlar ile genç erkeklere sözle veya herhangi bir şekilde sarkıntılık edenleri, kötü alışkanlıklara ve her türlü ahlaksızlığa yönelten ve teşvik edenleri,
- c) Genel ahlâk ve edebe aykırı mahiyette her türlü sesli ve görüntülü eserleri, kaydedildiği materyale bakılmaksızın üreten ve satanları, Herhangi bir müracaat veya şikâyet olmasa bile engeller, davranışlarının devamını durdurarak yasaklar.
- d) Kanunî istisnalar saklı kalmak üzere, eğlence, oyun, içki ve benzeri amaçlı umuma açık ve açılması izne bağlı yerlerde onsekiz yaşından küçükler çalıştırılmaz. Polis bar, pavyon, gazino, meyhane gibi içkili yerler ile kiraathane ve oyun oynatılan benzeri yerlere yanlarında veli ve vasileri olsa bile onsekiz yaşını doldurmamış küçüklerin girmesini meneder.

- e) Şehir ve kasabalarda gerek mesken içinde ve gerek dışında saat 24 ten sonra her ne suretle olursa olsun civar halkının rahat ve huzurunu bozacak surette gürültü yapanlar polisçe menolunur.
- f) Polis; sokak, meydan ve umuma mahsus yerlerde düzeni sağlar ve Karayolları Trafik Kanunundaki şartlara uygun olmayan ulaşım araçlarını işletmekten ve bu araçları sarhoş olarak veya ulaşım düzen ve güvenliğini bozacak şekilde idare edenleri çalışmaktan meneder.
- g) Bir yayım için abone yazmak veya bunlar için yazı, resim, ilan gibi bir madde kabul etmek amacıyla Matbuat Kanununa göre alınmış izin olmaksızın idare evlerinin dışında dolaşanlar veya dolaştırılanlar şantajdan veya böyle bir harekette dolandırıcılık sıfatıyla takibat altında bulunanlar; polisçe bu yolda çalışmaktan men edilir.

Koruma Altına Alma, Uzaklaştırma ve Yakalama

Polis,

- a) Suçüstü hâlinde veya gecikmesinde sakınca bulunan diğer hâllerde suç işlendiğine veya suça teşebbüs edildiğine dair haklarında kuvvetli iz, eser, emare veya delil bulunan şüphelileri,
- b) Haklarında yetkili mercilerce verilen yakalama veya tutuklama kararı bulunanları,
- c) Halkın rahatını bozacak veya rezalet çıkaracak derecede sarhoş olanları veya sarhoşluk hâlinde başkalarına saldıranları, yapılan uyarılara rağmen bu hareketlerine devam edenler ile başkalarına saldırmaya yeltenenleri ve kavga edenleri,
- d) Usulüne aykırı şekilde ülkeye giren ya da haklarında sınır dışı etme veya geri verme kararı alınanları,
- e) Polisin kanunlara uygun olarak aldığı tedbirlere karşı gelenleri, direnenleri ve görev yapmasını engelleyenleri,
- f) Bir kurumda tedavi, eğitim ve ıslahı için kanunlarla ve bu yasanın uygulanmasını gösteren Cumhurbaşkanınca çıkarılan yönetmelikte belirtilen esaslara uygun olarak alınan tedbirlerin yerine getirilmesi amacıyla, toplum için tehlike teşkil eden akıl hastası, uyuşturucu madde veya alkol bağımlısı serseri veya hastalık bulaştırabilecek kişileri,
- g) Haklarında gözetim altında ıslahına veya yetkili merci önüne çıkarılmasına karar verilen küçükleri,
- h) Başkalarının can güvenliğini tehlikeye düşürenleri, eylemin veya durumun niteliğine göre; koruma altına alır, uzaklaştırır ya da yakalar ve gerekli kanuni işlemleri yapar. Yakalanması belirli bir usule bağlanmış kişilerle ilgili kanun hükümleri saklıdır. Yakalanan kişilerin kaçması veya saldırıda bulunmasının önlenmesi bakımından kişinin sağlığına zarar vermeyecek şekilde her türlü tedbir alınabilir.

Polisin:

1. Kanun ve usul dairesinde verdiği emre itaatsizlik ve aldığı tedbirlere uymayanlar,
2. Görev yaparken polise karşı koyan veya görevinden alıkoymak amacıyla polise zorla karşı koyan ve yakalanmadıkları takdirde hareketlerinde devam etmeleri beklenen şahıslar, karakola götürülüp haklarında tanzim olunacak evrakla beraber adliyeye verilirler.

Kayıp Çocukların Araştırılması

Kaybolan çocukların bulunması amacıyla, polis, sulh ceza hâkiminin veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde mülki idare amirinin yazılı veya sonradan yazılı hale getirilmek üzere sözlü emri ile kayıp çocuğa ait veya başkasına ait olmakla birlikte kayıp çocuk tarafından kullanılan her türlü banka hesap hareketlerini talep edebilir, telekomünikasyon yoluyla iletişimini denetleyebilir ve sinyal bilgilerini değerlendirebilir. Tedbir kararı, en çok bir ay için verilebilir; ancak bu süre, bir defaya mahsus olmak üzere bir ay daha uzatılabilir. Mülki idare amirinin kararı, derhal mahkemenin onayına sunulur. Mahkeme kararını en geç yirmidört saat içinde verir.

Zor Kullanma Yetkisi

Polis, görevini yaparken direnişle karşılaşması halinde, bu direnişi kırmak amacıyla ve kırarak ölçüde zor kullanmaya yetkilidir.

Zor kullanma yetkisi kapsamında, direnmenin mahiyetine ve derecesine göre ve direnenleri etkisiz hale getirecek şekilde kademeli olarak artan nispette bedenî kuvvet, maddî güç ve kanunî şartları gerçekleştiğinde silah kullanılabilir.

- a) Bedenî kuvvet; polisin direnen kişilere karşı veya eşya üzerinde doğrudan doğruya kullandığı bedenî gücü,
- b) Maddî güç; polisin direnen kişilere karşı veya eşya üzerinde bedenî kuvvetin dışında kullandığı kelepçe, cop, basınçlı ve/veya boyalı su, göz yaşartıcı gazlar veya tozlar, fizikî engeller, polis köpekleri ve atları ile sair hizmet araçlarını, ifade eder.

Zor kullanmadan önce, ilgililere direnmeye devam etmeleri halinde doğrudan doğruya zor kullanılacağı ihtar yapılır. Ancak, direnmenin mahiyeti ve derecesi göz önünde bulundurularak, ihtar yapılmadan da zor kullanılabilir.

Polis, zor kullanma yetkisi kapsamında direnmeyi etkisiz kılmak amacıyla kullanacağı araç ve gereç ile kullanacağı zorun derecesini kendisi takdir ve tayin eder. Ancak, toplu kuvvet olarak müdahale edilen durumlarda, zor kullanmanın derecesi ile kullanılacak araç ve gereçler müdahale eden kuvvetin amiri tarafından tayin ve tespit edilir. Polis, kendisine veya başkasına yönelik

bir saldırı karşısında, zor kullanmaya ilişkin koşullara bağlı kalmaksızın, 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun meşru savunmaya ilişkin hükümleri çerçevesinde savunmada bulunur.

Silah Kullanma Yetkisi

Polis;

- a) Meşru savunma hakkının kullanılması kapsamında,
- b) Bedenî kuvvet ve maddî güç kullanarak etkisiz hale getiremediği direniş karşısında, bu direnişi kırmak amacıyla ve kıracak ölçüde,
- c) Hakkında tutuklama, gözaltına alma, zorla getirme kararı veya yakalama emri verilmiş olan kişilerin ya da suçüstü halinde şüphelinin yakalanmasını sağlamak amacıyla ve sağlayacak ölçüde,
- d) Kendisine veya başkalarına, işyerlerine, konutlara, kamu binalarına, okullara, yurtlara, ibadethanelere, araçlara ve kişilerin tek tek veya toplu halde bulunduğu açık veya kapalı alanlara molotof, patlayıcı, yanıcı, yakıcı, boğucu, yaralayıcı ve benzeri silahlarla saldıran veya saldırıya teşebbüs edenlere karşı, saldırıyı etkisiz kılmak amacıyla ve etkisiz kılacak ölçüde, silah kullanmaya yetkilidir.

Polis, silah kullanmadan önce kişiye duyabileceği şekilde "dur" çağrısında bulunur. Kişinin bu çağrıya uymayarak kaçmaya devam etmesi halinde, önce uyarı amacıyla silahla ateş edilebilir. Buna rağmen kaçmakta ısrar etmesi dolayısıyla ele geçirilmesinin mümkün olmaması halinde ise kişinin yakalanmasını sağlamak amacıyla ve sağlayacak ölçüde silahla ateş edilebilir. Polis, direnişi kırmak ya da yakalamak amacıyla zor veya silah kullanma yetkisini kullanırken, kendisine karşı silahla saldırıya teşebbüs edilmesi halinde, silahla saldırıya teşebbüs eden kişiye karşı saldırı tehlikesini etkisiz kılacak ölçüde duraksamadan silahla ateş edebilir.

Konut İşyeri ve Eklentilerine Girme

Genel Kolluk, imdat istenmesi veya yangın, su baskını ve boğulma gibi büyük tehlikelerin haber verilmesi veya görülmesi halleri ile ağır cezalı bir suçun işlenmesine veya yapılmakta devam olunmasına mani olmak için konutlara, iş yerlerine ve eklentilerine girebilir.

Üniversite Binalarına ve Eklentilerine Girme

Genel kolluk aşağıda yazılı hallerde üniversite, bağımsız fakülte veya üniversiteye bağlı kurumların binalarına veya bunların eklerine girebilir.

Üniversite binaları veya ekleri içinde, kurumun imkânlarıyla önlenmesi mümkün görülmeyen olayların çıkması ihtimali karşısında rektör, acele hallerde de dekan veya bağlı kuruluş yetkililerinin genel kolluktan yardım talep etmeleri halinde,

Herhangi bir davet veya izne bağılı olmaksızın suç ve suçluların kovuşturulması için her zaman, İlgili kurumlar kovuşturma dolayısıyla genel kolluk kuvvetlerine gereken her türlü yardım ve kolaylığı göstermekle yükümlüdürler.

ÖZEL KOLLUĞUN YETKİLERİNİ KULLANMA

Özel Kolluk teşkilatı olan işlerde bu teşkilata mensup memur bulunmadığı yerlerde polis, bunlara ait kolluk görevlerini yapmaya yetkilidir.

Mesken ve İşyerlerinden Ayrılmamalarını İsteme Yetkisi

Polis, aşağıdaki hallerde gerekli görülen kişilerden;

- a) Devletin bütünlüğü, genel güvenliği ve Anayasa düzeni ile kaçakçılık ve uyuşturucu maddelerle ilgili olarak yaptığı suç soruşturmaları sırasında ifadesine başvurulacak olanlara,
- b) Vatandaşlık durumu ile 2559 sayılı kanunun 17'nci maddesinde belirtilen kimlik tespiti yapılınca kadar, tespit edilmiş olan ikametgâh veya iş adreslerinden ayrılmamalarını yazılı olarak isteyebilir. Bunların, bulunabilecekleri yeni adreslerini bildirmeleri şartıyla o yerden ayrılmalarına mahallin en büyük mülki amirinin yazılı emriyle izin verilir.

Polisin Mülki Sınırları İçerisinde Suça Müdahale Yetkisi

Polis, görevli bulunduğu mülki sınırlar içinde, hizmet branşı, yeri ve zamanına bakılmaksızın, bir suçla karşılaştığında suça el koymak, önlemek, sanık ve suç delillerini tespit, muhafaza ve yetkili genel kolluğa teslim etmekle görevli ve yetkilidir.

Bu madde hükmü gereğince bir suça müdahale eden polise karşı işlenen suçlar görevli memura karşı işlenmiş suç; müdahalede bulunan polisin işlediği suçlar ise görevli memurun işlediği suç sayılır.

Bu sebeple özel güvenlik görevlileri tarafından görev yaptıkları alana gelen genel kolluktan silahlarını emanete almak istemeleri yasaya aykırıdır.

Adli Görev ve Yetkiler

Polis, 2559 sayılı yasada belirtilen görevlerinin yanında, Ceza Muhakemesi Kanunu ve diğer mevzuatta yazılı soruşturma işlemlerine ilişkin görevleri de yerine getirir.

Polis, bir suça ilişkin olarak kendisine yapılan sözlü ihbar ve şikâyetleri ve görevi sırasında öğrendiği suça ilişkin bilgileri yazılı hale getirir.

Edinilen bilgi veya alınan ihbar veya şikâyet üzerine veya kendiliğinden bir suçla karşılaşan polis, olay yerinde kişilerin ve toplumun sağlığına, vücut bütünlüğüne veya malvarlığına zarar gelmemesi ve suçun delillerinin kaybolmaması ya da bozulmaması için derhal gerekli tedbirleri alır.

Bir suç işlendiği veya işlenmekte olduğu bilgisini edinen polis, olay yerinin korunması, delillerin tespiti, kaybolmaması ya da bozulmaması için acele tedbirleri aldıktan sonra el koyduğu olayları, yakalanan kişiler ile uygulanan tedbirleri derhal Cumhuriyet Savcısına bildirir ve Cumhuriyet Savcısının emri doğrultusunda işin aydınlatılması için gerekli soruşturma işlemlerini yapar.

Yapılacak araştırma sonunda edinilen bilginin bir kabahate ilişkin olduğu hallerde, konu araştırılarak gerekli yasal işlem yapılır veya yapılması sağlanır.

Olay yerinde görevine ait işlemlere başlayan polis, bunların yapılmasına engel olan veya yetkisi içinde aldığı tedbirlere aykırı davranan kişileri, işlemler sonuçlanıncaya kadar ve gerektiğinde zor kullanarak bundan men eder.

Polis, suçun delillerini tespit etmek amacıyla, Cumhuriyet Savcısının emriyle olay yerinde gerekli inceleme ve teknik araştırmaları yapar, delilleri tespit eder, muhafaza altına alır ve incelenmek üzere ilgili yerlere gönderir.

Olay yeri dışında kalan ve o suça ilişkin delil elde edilebileceği yönünde kuvvetli şüphe sebebi bulunan konut, işyeri ve kamuya açık olmayan kapalı alanlarda yapılacak işlemler için CMK' nın arama ve el koymaya ilişkin hükümleri uygulanır. Polis, olaydaki failin, gözaltına alınan şüpheli ile aynı kişi olup olmadığının belirlenmesi bakımından zorunlu olması halinde, Cumhuriyet Savcısının talimatıyla teşhis yaptırabilir. Tanıklıktan çekinebilecek olanlar, teşhiste bulunmaya zorlanamaz.

İşleme başlanmadan önce, teşhiste bulunacak kişinin faili tarif eden beyanları tutanağa bağlanır. Teşhis işlemine tâbi tutulan kişilerin birden fazla ve aynı cinsten olması, aralarında yaş, boy, ağırlık, giyinme gibi görünüşe ilişkin hususlarda benzerlik bulunması gerekir. Teşhis için gerekli olması halinde, şüphelinin görünüşü ile ilgili gerekli değişiklikler yapılabilir. Teşhis işlemine tâbi tutulan kişilerin her birinde, teşhis sırasında bir numara bulundurulur. Teşhiste bulunan kişi ile teşhis işlemine tâbi tutulan kişilerin birbirini görmemesi gerekir. Teşhis işlemi en az iki kez tekrarlanır ve teşhiste bulunması istenen kişiye, şüphelinin teşhis edilecek kişiler arasında yer almıyor olabileceği hatırlatılır.

Şüphelinin fotoğrafı üzerinden de teşhis yaptırılabilir. Ancak tek bir fotoğraf veya aynı kişinin farklı fotoğrafları üzerinden teşhis yaptırılamaz. Değişik kişilerin fotoğraflarının aynı büyüklük ve özellikte olmaları gerekir. Teşhis işlemi tutanağa bağlanır.

İstihbarat Yetki ve Görevi

Polis, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, Anayasa düzenine ve genel güvenliğine dair önleyici ve koruyucu tedbirleri almak, emniyet ve asayiş sağlamaya üzere, ülke seviyesinde ve sanal ortamda istihbarat faaliyetlerinde bulunur, bu amaçla bilgi toplar, değerlendirir, yetkili mercilere veya kullanma alanına ulaştırır. Devletin diğer istihbarat kuruluşlarıyla işbirliği yapar.

ÖZEL GÜVENLİĞİN YETKİLERİ

Özel güvenlik görevlilerinin genel kolluk yetkileri olmayıp, görevli oldukları alanda ve görev süresince

- a) **Kontrol** : Kontrol sadece güvenlik cihazları (X-ray cihazı, metale duyarlı kapı ve el dedektörü ve diğer güvenlik cihazları), vasıtasıyla yapılabilir. Özel güvenlik görevlileri belli alanlarda el ile aramayı sadece polis gözetiminde yapabilir.
- b) **Kimlik Sorma** : Özel güvenlik görevlileri 5188 sayılı yasa ve bu yasanın uygulama yönetmeliğinde tek tek sayılan yerlere kimlik sorabilir, kimlik sorma görevlendirildikleri alana girmek için gerekli bilet, isim listesi gibi materyallerle kıyaslamak amacı ile yapılır.
- c) **Yakalama** : Özel güvenlik görevlileri yakalama işlemlerini CMK hükümleri doğrultusunda yerine getirir.
- d) **Konut- İş Yerlerine Girme** : Özel Güvenlik görevlileri görevli oldukları alanlarda bulunan konut ve iş yerlerine sadece yardım istenmesi ve yangın, sel ve deprem gibi doğal afet durumlarında girebilir.
- e) **Emanete Alma** : 5188 sayılı kanunun 7. Maddesinde belirtilen durumlarda emanete alma işlemini usulüne uygun bir şekilde yapabilir. Özel güvenlik görevlilerinin genel kolluğun silahını emanete alma yetkileri yoktur.
- f) **Zor Kullanma** : Özel güvenlik görevlileri görevli olduğu alanlarda ve görevli oldukları sürede meri mevzuat doğrultusunda zor kullanma yetkisine sahiptir.

Ancak gözaltına alma, el koyma, kimlik tespiti, ifade alma, soruşturma yapma, delil inceleme, parmak izi ve fotoğraf alma yetkileri yoktur. Bu sayılan haller oluştuğunda derhal genel kolluğa bilgi verilmeli genel kolluk gereğini yapmalıdır.

GENEL KOLLUĞA AİT YETKİLERİ

- ✓ Gözaltına Alma
- ✓ El Koyma
- ✓ Kimlik Tespiti
- ✓ İfade Alma
- ✓ Soruşturma Yapma
- ✓ Delil İnceleme
- ✓ Parmak İzi Fotoğraf Alma

ÖGG YETKİLERİ

- ✓ Kontrol (Arama)
- ✓ Yakalama
- ✓ İşyeri / Konutlara Girme
- ✓ Kimlik Sorma
- ✓ Emanete Alma
- ✓ Zor Kullanma

KANUNSUZ EMİR VE KONUSU SUÇ TEŞKİL EDEN EMİR

Kanunsuz Emir

Kamu düzeni ve kamu güvenliğinin sağlanmasından sorumlu olan kolluk, amirinden aldığı emri mevzuata aykırı görürse yerine getirmez. Ancak bu aykırılığı emri verene bildirir. Amir emrinde ısrar eder ve bu emrini yazılı olarak yenilerse, emir yerine getirilir. Bu durumda emri yerine getiren sorumlu olmaz.

Ancak şu hallerde verilen emir yazılı olarak istenemez ve derhal yerine getirilir.

- a) Can, ırz veya mal emniyetini korumak için,
- b) Devletin şahsiyetine karşı işlenen cürümlerin faillerini yakalamak veya delillerini tespit etmek için,
- c) Devlet kuvvetleri aleyhine, yalnız veya toplu olarak taarruz veya mukavemette bulunanları yakalamak veya bunların taarruz veya mukavemetlerini def etmek için,
- d) Hükümete karşı, şiddet kullanan veya gösteren veya mukavemet edenlerin yakalanması, taarruz veya mukavemet edenlerin def edilmesi için,
- e) Zabıtaca muhafaza altına alınan şahıslara, bina veya tesislere, meskûn veya gayrimeskûn yerlere ait olacak münferit veya toplu tecavüzleri def etmek için,
- f) Ağır cezalı bir suçun sanığı olarak yakalandıktan sonra zabıta kuvvetlerinin elinden kaçmakta olan şahısların yakalanması için,
- g) İşlenmekte olan bir suçun işlenmesine veya devamına mani olmak için,
- h) Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu ile diğer kanunlarda, zabıta tarafından suç delillerinin tespiti veya suç faillerinin yakalanması maksadıyla yapılacak aramalar için,
- i) Kanunsuz toplantı veya kanunsuz yürüyüşleri dağıtmak veya suçlularını yakalamak için,

- j) Yangın, su baskını, yer sarsıntısı gibi afetlerde olay yerinde görevlilerce alınması gereken tedbirler için,
- k) Umuma açık yerlerde yapılan her türlü toplantı veya yürüyüşlerde veya törenlerde bozulan düzeni sağlamak için,
- l) Herhangi bir sebeple tıkanmış olan yolların trafiğe açılması için,
- m) Yukardaki maddeler dışında diğer kanunlarda istisnai olarak zabıtanın sözlü emirle yapmaya mecbur tutulduğu haller için, Yetkili amir tarafından verilecek sözlü emirler derhal yerine getirilir.

Bu emirlerin yazılı olarak verilmesi istenilemez. Bu hallerde emrin yerine getirilmesinden doğabilecek sorumluluk emri verene aittir.

Konusu Suç Teşkil Eden Emir

Konusu suç teşkil eden emir, Hiçbir suretle yerine getirilmez, Yetiren getiren kimse sorumluluktan kurtulamaz. (Anayasa Mad. 137)

GENEL KOLLUK - ÖZEL GÜVENLİK İLİŞKİLERİNİN SUÇ ÖNLEMEDEKİ YERİ VE ÖNEMİ

Önleyici Hizmetler

Önleyici güvenlik hizmeti; suçu oluşmadan önlemeye ve engellemeye yönelik işlemlerdir. Suçla mücadele; istihbarat faaliyetleri, önleyici ve caydırıcı aşamaları ile bir bütündür.

Özel güvenlik görevlisi son yıllarda terör örgütlerinin, özellikle insan kalabalığının yoğun olduğu yerlere önceden patlayıcı madde yerleştirmek veya canlı bomba kullanmak suretiyle sansasyonel eylemlere yöneldikleri göz önünde tutularak görev bölgesinde bu türden şüpheli hareketler ve olaylar genel kolluğa derhal haber verilmelidir.

Özel güvenlik görevlisi görev alanının bulunduğu mahalden sorumlu genel kolluk kuvvetiyle en seri şekilde irtibata geçecek telefon numarası, adres gibi bilgilere sahip olmalıdır. Genel kollukla özel güvenlik arasında kurulacak işbirliği, her iki tarafın çalışmalarını kolaylaştırmakla kalmayacak önleyici güvenlik hizmetlerinin etkinliğini de artıracaktır.

Özel güvenlik görevlisi, görevli olduğu alan dışında herhangi bir suçun işlendiğini, faillerinin kaçtığını gördüğünde genel kolluğa hemen bildirmeli, gerekirse eşkâl tarifi vermelidir.

Suç önleme ve işlenmiş suçların aydınlatılması faaliyetlerinde genel kolluğa yardımcı olmak, işlenmiş bir suçla ilgili bilgisi varsa, yetkililere aktarmak her vatandaşın görevidir. Kamu güvenliğini tamamlayıcı mahiyette görev yapan özel güvenlik görevlileri, görev alanlarında herhangi bir vatandaştan daha fazla sorumlu olduğunun bilinciyle hareket etmelidir.

Özel güvenliğin görev alanındaki suçları önlemede etkinliği arttıkça, genel kolluk; asayiş, terörle mücadele, kaçakçılık ve organize suçlarla mücadele, istihbarat, trafik gibi asli fonksiyonlarında daha etkin olabilecektir

ÖZEL GÜVENLİĞİN GENEL KOLLUĞA YARDIMCI OLMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ

5188 Sayılı Kanunun; kişi kurum ve kuruluşların devlet tarafından sağlanan genel güvenlik hizmetinin yanında, 5188 Sayılı Kanun doğrultusunda özel olarak korunmak istediklerinde, özel güvenlik şirketlerinden hizmet satın alarak korunabilmelerine imkan sağlanmasından, güvenliğin özelleştirildiği veya genel kolluğun bazı yetki ve sorumluluklarının özele devredildiği gibi bir sonuç çıkarılmamalıdır.

Kanunun genel güvenliği, Devlet tarafından genel kolluk kuvvetleri vasıtasıyla sağlanmaktadır. 5188 Sayılı Kanunun, Amaç başlıklı maddesinde de belirtildiği gibi özel güvenlik, kamu güvenliğini "tamamlayıcı" mahiyettedir. Özel güvenlik görevlilerinin genel kolluğa bildirmesi zorunlu durumlar ve birlikte çalışılması halinde genel kolluğun emrine gireceğini düzenleyen hususlar, 5188 Sayılı Kanun ve Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelikte belirtilmiştir.

5188 Sayılı Kanundaki Düzenlemeler

Özel güvenliğin görev yaptığı; havalimanı, liman, gümrük, gar, istasyon gibi yerler ile spor müsabakası, sahne gösterisi ve benzeri etkinliklerde özel güvenlik tedbirlerini denetlemeye ve kamu güvenliğinin gerektirdiği hallerde ek önlemler aldırmaya mülki idare amirlerinin yetkili oldukları, ayrıca; İl İdaresi Kanununun vali ve kaymakamlara verdiği yetkilerin kullanılması durumunda; özel güvenlik birimi ve özel güvenlik personelinin, mülki idare amiri ve genel kolluk amirinin emirlerini yerine getirmek zorunda olduğu belirtilmiştir.

Özel güvenlik görevlilerine; aramalar sırasında suç teşkil eden veya delil olabilecek eşyayı emanete alma yetkisi genel kolluk kuvvetlerine derhal bildirmek şartıyla tanınmıştır.

"Zor kullanma ve yakalama" konusu ise bu yetkilerin kullanılması halinde olay, en seri vasıtaıyla yetkili genel kolluğa bildirilerek yakalanan kişi ve muhafaza altına alınan eşyanın genel kolluğa teslim edilmesi şeklinde düzenlenmiştir.

Uygulama Yönetmeliğindeki Düzenlemeler

Halkın can ve mal güvenliğinin ve kamu hürriyetlerinin korunması amacıyla özel güvenlik tedbirlerini; denetlemeye, özel güvenlik görevlilerinin yetkilerini aşan uygulamaları kaldırmaya, alınan güvenlik uygulamalarının

değiştirilmesini veya ek tedbirler alınmasını istemeye mülki idare amirleri yetkilidir. Özel güvenlik kapsamında korunan ve güvenliği sağlanan yerlerde can ve mal güvenliğinin ciddi şekilde tehlikeye düştüğü veya düşeceği anlaşıldığında, mülki idare amirleri genel kolluğu görevlendirir. Bu takdirde özel güvenlik görevlilerinin, mülki idare amiri ve genel kolluk amirinin emrine gireceği belirtilmiştir.

Adli ve Önleme Aramaları Yönetmeliği hükümlerine göre kamuya açık alanlarda yapılan üst aramalarına, özel güvenlik görevlilerinin, genel kolluğun gözetim ve denetiminde katılacağı, arama sırasında yakalanan kişi veya el konulan madde ve cisimlerin, yasal işlem yapılmak üzere bir tutanakla genel kolluğa teslim edileceği belirtilmiştir.

Kamuya açık yerler; belli koşullara uymak suretiyle herkesin girebileceği yerlerdir.

Kamuya ait yerler; ise sokak, cadde, parklarla akarsu, göl, deniz kıyıları ve benzeri yerlerdir.

Özel güvenlik görevlilerine, görev alanı içerisinde; suça el koyma, devamını önleme, olay yerini ve suç delillerini muhafaza etme yetkisi tanınmış; genel kolluğun el koymasından itibaren genel kolluğun "talebi" halinde araştırma ve delil toplama faaliyetine yardımcı olacağı belirtilmiştir.

Genel kolluk ile özel güvenlik arasındaki ilişki özel güvenlik modelinin başlangıcından sonuna kadar farklı şekillerde var olan bir durumdur. Özel güvenlik görevlisi olmak isteyenlerin güvenlik soruşturmaları genel kolluk tarafından yapılmaktadır. Bu soruşturma sonucunda durumu Valilikçe uygun görülenlere çalışma izni verilmektedir.

Özel güvenlik görevlisisin eğitimi ve denetimi sürecinde de genel kollukla ilişki söz konusudur. Özel güvenlik görevlilerinin eğitimi İçişleri Bakanlığınca verilebileceği gibi, Bakanlıktan faaliyet izni alan özel eğitim kurumlarınca da verilebilir. Diğer taraftan İçişleri Bakanlığı ve Valilikler özel güvenliği genel kolluk vasıtasıyla her zaman denetleyebilmektedir.

Genel kolluk, yasalar gereği bütün ülke genelinde görevli ve yetkilidir. Bu ana ilkeye bağlı olarak jandarma ve polis teşkilatlarının görev alanları mülki ve belediye sınırları esas alınmak suretiyle birbirinden ayrılmaktadır. 2803 sayılı Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununun 10'uncu maddesine göre jandarmanın genel olarak görev ve sorumluluk alanı; polis görev sahası dışı olup, bu alanlar il ve ilçe belediye hudutları haricinde kalan veya polis teşkilatı bulunmayan yerlerdir" demek suretiyle asli olarak jandarmanın görev ve sorumluluk alanının sınırlarını belirlerken aynı zamanda polisin de görev ve sorumluluk alanına da hukuki bir çerçeve çizmektedir. Polis yukarıdaki kanun maddesi gereği, görevli olduğu mülki sınırlar içerisinde

2559 sayılı Polis Vazife ve Salahiyet Kanununun ek 4'üncü maddesine göre hizmet branşı, yeri ve zamanına bakılmaksızın, bir suçla karşılaştığında suça el koymak, önlemek, sanık ve suç delillerini tespit, muhafaza ve yetkili zabıtaya teslim etmekle görevli ve yetkili kılınmıştır.

Özel güvenlik görevlilerinin görevli olduğu alanlar ise görev yaptıkları yer ile sınırlı kılınmıştır. Bu alan özel güvenlik izni verilen yer il özel güvenlik komisyonunca belirlenmekte ve sınırları çizilmektedir. İlgili kanunun 9'uncu maddesi özel güvenlik görevlilerinin görev alanını düzenlemektedir.

Özel güvenlik görevlileri silahlarını görev alanı dışına çıkaramazlar. İşlenmiş bir suçun sanığı veya suç işleyeceğinden kuvvetle şüphe edilen kişinin takibi, dışarıdan yapılan saldırılara karşı tedbir alınması, para ve değerli eşya nakli, kişi koruma ve cenaze töreni gibi güzergâh ifade eden durumlarda güzergâh boyu görev alanı sayılır. Görev alanı zorunlu hallerde Komisyon kararıyla genişletilebilir.

Özel güvenlik görevlilerinin görevli olduğu yerlerde bir suç işlenmesi halinde görevli özel güvenlik görevlisi olaya müdahale eder, olay yerinden kaçan şüphelileri takip eder, şüphelileri yakalar, genel kolluk olay yerine geldiğinde ise yetki ve sorumluluk genel kolluğa geçer.

Genel kolluk özel güvenlik ilişkisi genel kolluğun görevli ve yetkili olduğu alanlarda da devam etmektedir. 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun 7'nci maddesine göre, özel güvenlik görevlileri, genel kolluğun görev alanına giren bir olayla karşılaştığında, suçüstü hükümleri çerçevesinde gecikmeksizin olaya el koyup, genel kolluğa haber verir ve genel kolluk olaya el koyuncaya kadar şüphelileri, olay yerini ve delilleri korur, muhafaza altına alır ve genel kolluk el koyduktan sonra ona teslim eder.

Kamu düzeni ve güvenliğinin sağlanması yönünden 5442 sayılı İl İdaresi Kanunu ile vali ve kaymakamlara yetkiler verilmiştir. Mülki idare amirleri (vali ve kaymakamlar) havalimanı, liman, gümrük, gar ve istasyon gibi yerler ile spor müsabakalarının, sahne gösterilerinin ve benzeri etkinliklerin yapıldığı yerlerdeki özel güvenlik tedbirlerini denetlemeye ve kamu güvenliğinin gerektiği hallerde ek önlemler aldirmaya yetkilidir. Bu yetkilerin kullanılması halinde özel güvenlik birimi ve özel güvenlik görevlileri mülki idare amirinin ve genel kolluk amirinin emirlerini yerine getirmek zorundadır. Burada özel güvenlik genel kolluk, işbirliği içinde ve genel kolluk amirinin sevk ve idaresi altında görev yapmak durumundadır.

Özel güvenlik görevlileri meydana gelebilecek olaylara karşı caydırıcılık ve işlenmiş bir suça müdahale konusunda genel kollukla sürekli irtibat halinde bulunmalıdır. Bu çerçevede, şüpheli durumlarda ve olay meydana gelmesi halinde vakit geçirmeden genel kolluğa haber vermek, genel kolluğun

müdahalesi sonrası ihtiyaç duyulan görevleri yerine getirmek ve elde edilen bilgileri genel kollukla paylaşmak bu açıdan önemlidir. Ayrıca, genel kolluk tarafından şüpheli görülen, aranan, haklarında tutuklama veya yakalama kararı bulunan kişilerin bulunabileceği yerlerde görevli özel güvenlik görevlilerinin bu konularda önceden bilgilendirilmesi ve hatta bu hususlarda düzenli bir veri iletişiminin olması gerekir. Yani genel kolluk, haklarında arama, tutuklama, yakalama veya mahkûmiyet kararı bulunan kişilerle ilgili bilgileri suçluların bulunabileceği, kamuya açık yerlerde görev yapan özel güvenlik görevlilerine vermeli, bu konuda karşılıklı işbirliği yapılmalıdır.

Devriye gezen özel güvenlik görevlileri, bilgi elde edebilmek için sahip olduğu bütün iletişim hatlarını açık tutmalı, bilgi ve becerisini kullanmalıdır. Bu nedenle, çevresinde oturan veya çalışan kişiler ve diğer görev arkadaşlarıyla karşılıklı diyalogun geliştirilmesinde büyük yarar bulunmaktadır. Elde edilen bilgilerin suçla mücadelede görevli asli unsur olan genel kolluk personelinin görev alanına girmesi halinde edindiği bilgileri ilgili genel kollukla paylaşmalıdır. Bu amaçla, elde edilen her türlü bilgi, önce özel güvenlik amirine daha sonra da ilgili kolluk birimlerine ulaştırılması sağlanır.

ÖZEL GÜVENLİK İZNI VERİLEN YERLERDE GÖREV YAPAN ÖZEL GÜVENLİK GÖREVLİLERİNİN GENEL KOLLUK İLE İLİŞKİLERİ

Özel güvenlik görevlileri sundukları hizmet, önleyici ve caydırıcı niteliktedir. Özel güvenlik görevlilerinin bütün iş ve işlemleri genel kolluğun gözetim ve denetimindedir.

Özel güvenlik görevlileri bu amaçla özel güvenlik izni verilen aşağıdaki yerlerde göre yapmaktadır.

- Kamuya açık genel yerler; özel güvenlik izni verilen parklar, bahçeler, ibadet yerleri veya fuar alanları.
- Kamuya açık özel yerler; sahiplik ya da zilyetliği gerçek veya tüzel kişilere ait alışveriş merkezleri, mağaza gibi yerler.
- Kamuya açık, kamuya ait ya da kamunun bütününe açılmış yerler; sahiplik ya da zilyetliği gerçek veya tüzel kişilere ait okul, hastane, spor alanları gibi yerler,
- Özel işyerleri veya konutlar; sahiplik ya da zilyetliği gerçek veya tüzel kişilere ait işyeri, ofis, ev ve tesis gibi yerler,

Kamusal alan veya yerler; kamuya ait devlet daireleri, KİT'ler.

Polis Vazife ve Salahiyet Kanununda, polis görevini yerine getirirken, kendisinin polis olduğunu belirleyen belgeyi gösterdikten sonra, kişilere kimliğini sorabileceği belirtilmiştir. Yine aynı kanunda polis, tehlikenin

önlenmesi veya bertaraf edilmesi amacıyla güvenliğini sağladığı bina ve tesislere gelenlerin; herhangi bir emir veya karar olmasına bakılmaksızın, üstünü, aracını ve eşyasını teknik cihazlarla, gerektiğinde el ile kontrol etmeye ve aramaya yetkilidir. Bu yerlere girmek isteyenler kimliklerini sorulmaksızın ibraz etmek zorundadırlar. Bu yetkiler genel kolluğa kanunla tanımlanmış olup, özel güvenlik görevlilerinin yetkileri son derece sınırlıdır.

Özel güvenlik görevlileri görev yaptıkları alanda kontroller yaparken genel kolluk personelinin üzerindeki silahın güvenlik sistem ve cihazlarından geçerken alarm vermesi durumunda kendilerini tanıtmalarını isteyebilir. Bu durum özel güvenlik görevlilerinin kimlik eşleştirmesi amacıyla kimlik sorması ile karıştırılmamalıdır.

Anayasamıza göre kimsenin konutuna dokunulamaz. Millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâkın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça; yine bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri bulunmadıkça; kimsenin konutuna girilemez, arama yapılamaz ve buradaki eşyaya el konulamaz. Sahiplik ya da zilyetliği gerçek veya tüzel kişilere ait yerlerde özel güvenlik görevlileri görev yaptıklarında, sahibinin veya zilyedin tasarruf yetkisiyle sadece izin verilen kişilerin alınmasını sağlayabilirler. Genel kolluk, bu tür yerlere görevi gereği girmek istemesi durumunda özel güvenlik görevlisi buna engel olmamalıdır. Genel kolluğun muhatabı özel güvenlik görevlisi değil özel güvenlik izni verilen yerde erişilmek istenen şahıslardır. Aksine özel güvenlik görevlisi gelen genel kolluğa yardımcı olmak sorumluluğu bulunmaktadır. Yetkili genel kolluk amirinin verdiği emirleri yerine getirmeyen güvenlik yöneticisi ve görevlileri ile bu emrin yerine getirilmemesi eylemine sebep olan özel güvenlik yöneticisi ve görevlisinin bağlı oldukları kişi, kurum, kuruluş veya şirket yetkilileri bir yıl süreyle özel güvenlik alanında görev alamazlar. Yetkili genel kolluk kuvvetlerine karşı görevini yapmasını engellemek amacıyla direnen veya cebir kullanan ya da tehdit eden, özel güvenlik yöneticisi ve görevlilerinin kimlik kartı valilikçe iptal edilir. Bu kişiler bir daha özel güvenlik alanında çalışamazlar.

GENEL KOLLUK- ÖZEL GÜVENLİK İŞBİRLİĞİ VE ENTEGRASYON (KAAN) PROJESİ

Projenin ana amacı “kamu güvenliğini tamamlayıcı mahiyette görev yapan özel güvenlik görevlilerinin görev yaptıkları alanlarda amacına uygun, etkin, verimli, sürdürülebilir, ölçülebilir ve denetlenebilir güvenlik hizmeti sunulmasına katkı sağlamak; bu yerlerde görev yapan genel kolluk ve özel güvenlik görevlilerinin etkin işbirliği ve koordinasyonu ile olay meydana gelmeden suçu önlemek, meydana gelen olaylarda ise en seri şekilde genel kolluğa bilgi verilmesini sağlamak” şeklinde belirlenmiştir.

Genel Kolluk Özel Güvenlik İşbirliği ve Entegrasyon (KAAN) Projesi'nin nihai amacı; Türkiye'de çalışan tüm özel güvenlik görevlilerinin uygulama kapsamına dahil edilerek kamu güvenliğinin sağlanması açısından polis ile tam bir işbirliği ve entegrasyonun sağlanmasıdır. Böylelikle özel güvenlik görevlilerinin her bir ilimizde asayiş birimlerinin bir tamamlayıcı kolu gibi görev yapabilmeleri sağlanacaktır.